

د صحت د پاره خطر:

ديپلوم انجینر اسدالله ملکزی

په تاکاو کې د رادون (Radon) غاز اندازه کړی. که خطرناکه اندازه يې درلوده، د متقابلو کړکې گانو خلاصولو سره د تاکاو هوا پاکه کړی!

د رادون (Radon) غاز کوم ډول غاز دی؟

رادون یو رادیواکتیفي غاز ډوله، بې رنگه، بې خونده او بې بویه کیمیاوي عنصر دی، کوم چې دا د ځمکې د منځ ته راتلو له وخته زمونږ په سیارې کې موجود وو. کیمیاوي سمبول يې Rn ، تنظیمي عدد يې 86 دی. د عناصرو په سیستماتیک جدول کې 8 ځای لري. دا د اوران څخه په ځمکه او ډبرو کې جوړیږي.

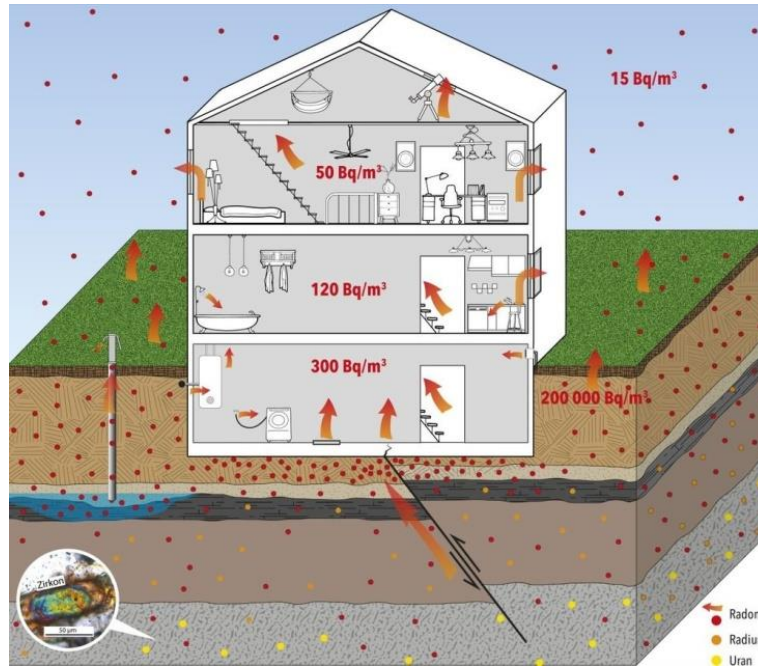
د ځمکې په کومې ساحې کې رادون غاز لور دی؟

ښه خبره دا ده، چې رادون په ټولې ځمکې کې یو ډول نه دی. دلته په المان کې د مرکزي المان او جنوبي المان او د شمال په ساحل کې د رادون د غاز اندازه لوړه ده. د بده مرغه زمونږ په هیواد کې نه د دولتي چارواکو له خوا او نه د کوم خصوصي شرکتونو له خوا داسې څېړنې کېږي، چې زمونږ هیوادوال د دا ډول خطرونو څخه وژغورل شي.

رادون د یو غاز په حېث په ځمکه کې هرې خواته خوځیږي (حرکت کوي) او د ځمکې پورتنی سطح ته پورته کیږي. په بیرون ازاده فضا کې رادون ډېر ژر ورکيږي.

رادون یوې ودانۍ ته څنگه لاره کوي؟

رادون د ځمکې څخه تاکاو ته یا د ودانۍ هغې برخې ته چې په ځمکه کې تماس لري، د درزونو او سوریو له لارې تاکاو ته او بیا د تاکاو څخه د پورکیو (زینو) او ورونو له لارې پورتنۍ پوړونو (منزلونو) ته لاره کوي.

په هغه ودانیو کې چې په اوس وختونو کې د ساختماني قوانینو په مطابق ښه جوړ شوي، درزونه او سوري يې د لنډه بل په مقابل کې د بندونکي موادو سره ښه بند شوي وي، نو ودانی ته د رادون غاز د تېرېدلو خطر کم دی. خو هغه ودانی چې پخوا جوړ شوي، په تېره بیا هغه ودانی چې د 1960 کال څخه مخکې جوړې شوي، او د لنډه بل په مقابل کې ښه عایق شوي نه دي، درزونه او سوري لري، دا ډول ودانیو ته د رادون غاز تېرېدلو خطر زښت ډېر دی.

د یو انجینېر په حېث قدرمنو هیوادوالو ته زما سپارښتنه دا ده، کله چې ودانی جوړوی، نو د هر څه نه ډېر د ودانی بنسټ ته پاملرنه وکړی، ځکه چې ودانی ته هر ډول ناوړه زیانونه د ودانی د بنسټ له لارې ودانی او د ودانی اوسېدونکو ته رسېږي.

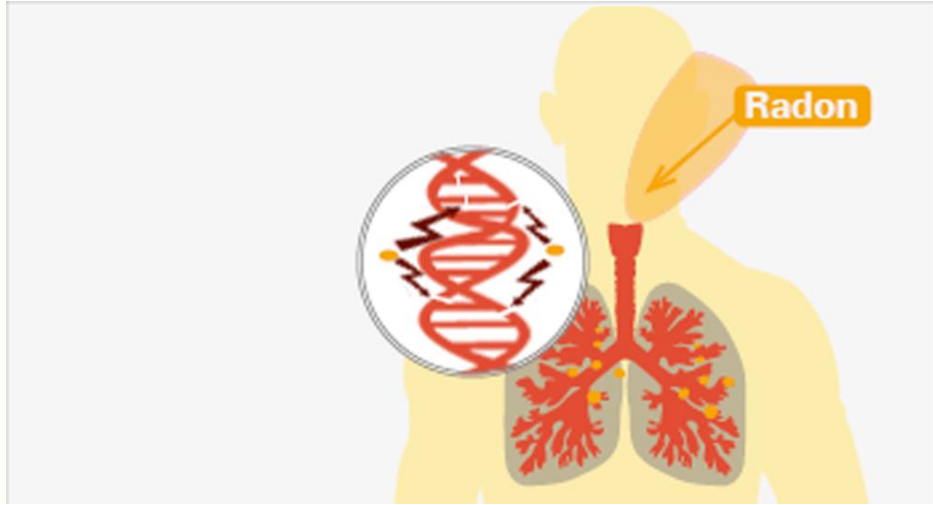
د رادون د خطر مخنیوني د پاره باید څه وکړو؟

که څوک په هغه سیمه کې چې هلته د رادون د غاز خطر ډېر لوړ دی، باید دلته په ودانیو کې د کوتو هوا تل بدله شي. هغه داسې چې خپله د کوتې ټولې کرکې گانې چې یوبل ته متقابل ورکړل شوي، خلاصې شي. په خاصه توگه په تاکانو کې، ځکه چې تاکاو د څو خواوو څخه د ځمکې نه احاطه شوي او د رادون د ننوتلو خطر زیات دی. خو بیا هم دا کافي نه دی، نو لازمه ده چې د دغې سیمې اوسېدونکي د رادون د غاز اندازه کوونکي اله رانیسي او د تاکاو او د ودانی نورو منزلونو په هرې برخې کې د رادون غاز اندازه کړي او ددې نتیجه د دوو میاشتو نه تر دولسو میاشتو پورې مربوطه څانگې ته ولېږي، ترڅو ددې په مقابل کې مناسب اقدامات ونیول شي او هغه ځایونه، کوم چې رادون غاز ورڅخه تېرېږي، ښه بند شي.

د رادون غاز انسانانو ته کوم ډول زیان رسولی شي؟

د رادون غاز رابنکلو (تنفسولو) سره انسان ته د سږو سرطان پیدا کېږي. سره ددې چې خپله د رادون څخه انسان ته خطر کم دی. ددې ډېره برخه انسان بېرته د ساه وپستلو سره وباسي. د رادون د رادیواکتیف تجزیه کېدو سره دا بیا د رادیواکتیف ماده جوړوي. دا بیا د غاز په شکل نه وي، بلکه دا د ډېرې وړې گردې په شکل یا د وړو څاڅکو په شان په هوا کې ځای نیسي. د دغو ډېرو وړو گردو یا د څاڅکو بېرته تنفسولو سره

دغه د راديواكتيف مواد په سږو كې نښلي. په سږو كې دننه منځ ته راتلونكي وړانگې كېدې شي چې د سږو نسج، په خاصه توگه د سږو د حجرو ميراثي برخه زيانمنه كړي او د سږو سرطان پېدا شي.

www.dawatmedia24.com